

HSS-10

การส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น
Promotion of the Friendship Binding Tradition in the Silk and Red Cross Festival

ลักขณา อินทร์บึง¹, และรัชดา ภักดียิ่ง²

Lakkana Inbueng¹, and Ratchada Phakdeeying²

^{1,2}คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล : luckkhana.inb@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัจจุบันการผูกเสี่ยว และเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 25 ราย ประกอบด้วยคู่เสี่ยวที่และประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ และ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการผูกเสี่ยว มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมงาน และเข้าพิธีผูกเสี่ยว ได้เตรียมงานโดยให้หน่วยงานต่างๆ มีส่วนร่วมในกิจกรรม ส่วนขั้นตอนในพิธีผูกเสี่ยว ได้ประกอบพิธีผูกเสี่ยวที่ศาลาผูกเสี่ยว คุ่มวัฒนธรรม บริเวณศาลากลางจังหวัดขอนแก่น เมื่อทำพิธีผูกเสี่ยวแล้ว เจ้าหน้าที่ได้มอบเกียรติบัตรให้แก่คู่เสี่ยว ประชาชนที่มาเที่ยวงานใหม่ มีความประสงค์จะผูกเสี่ยวและมีคู่เสี่ยวมาพร้อม
2. แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ได้แก่ ควรให้ความหมาย ความรู้ ของคำว่า “เสี่ยว” มีการประชาสัมพันธ์ ความสำคัญและบทบาทของเสี่ยวในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และช่วยสังคม ควรปลูกฝังให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา รู้ประเพณีผูกเสี่ยว ความสำคัญของเสี่ยว และควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานผูกเสี่ยวด้วย และต้องมีการติดตามผลคู่เสี่ยว

คำหลัก : ประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ งานกาชาดจังหวัดขอนแก่น

Abstract

The objectives of this research were to study current condition and guidelines for the promotion of the Friendship Binding Tradition in the silk and Red Cross Festival. This research is a qualitative research. There are 25 informants comprised with the friends who were bounded in the festival and population. The tools used in the research is in-depth interviewing with guidelines. The data were analyzed by descriptive analysis.

The results revealed as follows:

1. The current condition of Friendship Binding has two steps: first, the preparation process of the Friendship Binding Tradition, second, entering the ceremony. There are various agencies that help preparing the Friendship Binding Tradition. The activity was held at the Friendship Binding Pavilion, Cultural Complex, near the Khon Kaen City Hall. When the ceremony is done the officer gave the certificate of honor to the people who coming to visit with their buddies and wishing to have Friendship Binding.

2. The Guidelines for promoting the Friendship Binding Tradition should give the meaning and understanding of the word "Friendship Binding", promote the importance and role of Friendship Binding in the way of helping each other and society and cultivate the young generation about the knowledge and importance of Friendship Binding. Moreover, the local government organizations should participated in the Friendship Binding Tradition and there must be follow-up of the buddies who join the Friendship Binding Tradition.

Keywords: Friendship Binding Tradition, in the silk, Red Cross Festival

บทนำ

การผูกเสี่ยว หรือพิธีผูกเสี่ยว จัดเป็นประเพณีเก่าแก่ และตั้งมาพิธีหนึ่งของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้ประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานานนับศตวรรษ จังหวัดขอนแก่นได้เล็งเห็นความสำคัญของพิธีผูกเสี่ยวนี้ จึงได้นำพิธีผูกเสี่ยวผนวกเข้ากับงานเทศกาลไหมฯ ซึ่งเป็นงานประจำปี ของจังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมาหลายท่านคงสงสัยว่า พิธีผูกเสี่ยวนี้มีความสำคัญอย่างไร จังหวัดขอนแก่น จึงนำมารวมเป็น งานเดียวกับงานเทศกาลไหมประจำปีของจังหวัดขอนแก่น ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจถึงความหมายของคำว่า"เสี่ยว"เสียก่อนคำว่า เสี่ยว เป็นภาษาอีสานทุกๆ ซึ่งชาวอีสานทุกคนต่างมีความซาบซึ้งกับคำ ๆ นี้ เป็นอย่างดี และเป็นคำที่มาจากความหมายไปในทางที่ดีงามอีกด้วย แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ชาวภาคอื่นๆ ยังไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงของคำว่า เสี่ยว และนำไปใช้ในทางที่ผิด ๆ เช่น เข้าใจว่าเสี่ยว หมายถึงพวกบ้านนอกคอกนา พวกโง่งเงาเต่าตุ่น เป็นต้น แลมาใช้คำพูดในเชิงดูหมิ่น ดูแคลน หนักไปกว่านั้น คือ เติมคำนำหน้าลงไปอีกว่า บักเสี่ยว ซึ่งถ้าพูดถึงบักเสี่ยวแล้วจะหมายถึงพวกเซ่อ ๆ ซ่า ๆ ที่มาจากอีสานแต่อันที่จริงแล้วคำว่า "เสี่ยว" เป็นคำที่มีความหมายในทางที่ดีงาม เพราะหมายถึง มิตรแท้ เพื่อนแท้ หรือเพื่อนตาย ซึ่งมีความซื่อสัตย์ ความจริงใจต่อกัน มีความผูกพันทางด้านจิตใจกันอย่างจริงจัง และเต็มใจและไม่มีอำนาจใด ๆ จะมาพรากให้จากกันได้แม้แต่ความตาย ทั้งนี้ความผูกพันของเสี่ยวนี้ไม่มีเฉพาะกับเสี่ยวเท่านั้น หากมีความหมายผูกพันเชื่อมโยงไปถึงครอบครัว ญาติ พี่น้อง และหมู่บ้านของเสี่ยวด้วย

การผูกเสี่ยว ก็คือ การนำบุคคลสองคนมาผูกพันเป็นมิตรกัน หลักเกณฑ์ในการเลือกคู่เสี่ยวนั้นปกติแล้วมักจะเลือกเพศเดียวกัน ชายก็มีคู่เสี่ยวเป็นชาย หญิงก็มีคู่เสี่ยวเป็นหญิง นอกจากนี้คู่เสี่ยวต้องมีลักษณะ ท่าทาง รูปร่าง หน้าตา อายุ อารมณ์ จิตใจ บุคลิกภาพ ทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน หรือเหมือนกันอีกด้วย พิธีผูกเสี่ยวที่ได้เคยปฏิบัติมาแต่เดิมนั้น ก็คือ เมื่อลูกหลานมีลักษณะคล้ายคลึง และเหมือนกัน มีความรักใคร่สนิทสนมกันจริงๆ แล้ว ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายก็จะจัดพิธีผูกเสี่ยวให้ โดยใช้เส้นฝ้ายผูกข้อมือของคู่เสี่ยวแต่ละคน พร้อมทั้งให้อวาท และอวยพรให้ทั้งคู่เป็นเพื่อนตายต่อกัน บางครั้งก็จะมีพิธีตักน้ำสาบานระหว่างคู่เสี่ยวด้วย

และเมื่อสถาบันเป็นคู่เดียวกันแล้วก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม ซึ่งจะมีผลก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความร่มรื่น ร่มเย็น เกิดความรักใคร่ สมัคสมานสามัคคี ในครอบครัว ในชุมชน และในกลุ่มสังคมเป็นอย่างมาก

การผูกเสี่ยวนั้น นับว่ามีประโยชน์มากมาย ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองฯ ทั้งนี้ เพราะการมีเสี่ยว หมายถึง การมีเพื่อนตายที่มีความรัก ความจริงใจ ความเข้าใจต่อกันเป็นอย่างดี นับตั้งแต่ตัวของเสี่ยวเอง ครอบครัวต่อครอบครัว หมู่บ้านต่อหมู่บ้าน หรือ อำเภอต่ออำเภอ เป็นต้น ซึ่งความรักความเข้าใจนี้จะช่วยให้บุคคลในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขฉันทันที พี่น้อง มีอะไรก็สงเคราะห์เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าใครมีผักก็นำไปแลกเปลี่ยนกับคู่เสี่ยวที่มีสินค้าอย่างอื่น เช่น ปลา ข้าว เป็นต้น การผูกเสี่ยวจึงเท่ากับเป็นการสร้างสรรค์ ความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคีระหว่างชนในหมู่บ้านและในชาติได้เป็นอย่างดี การผูกเสี่ยว จึงเป็นประเพณีอันดีงามของอีสานเรา ที่บรรพบุรุษของเราได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน สมควรอย่างยิ่ง ที่พวกเราชาวไทยทุกคน โดยเฉพาะชาวภาคอีสานจะได้ช่วยกันพิทักษ์รักษาไว้ให้เจริญรุ่งเรืองงอกงามยิ่งขึ้น เพื่อเป็นมรดกตกทอด ไปยังอนุชนรุ่นหลังสืบไป และอย่าลืมทุกๆ ปี ในวันที่ 29 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม ไปขอนแก่น ไปเที่ยวงานไหม ไปร่วมใจทำพิธีผูกเสี่ยว และเที่ยวงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ได้ตลอดงาน ที่หน้าศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

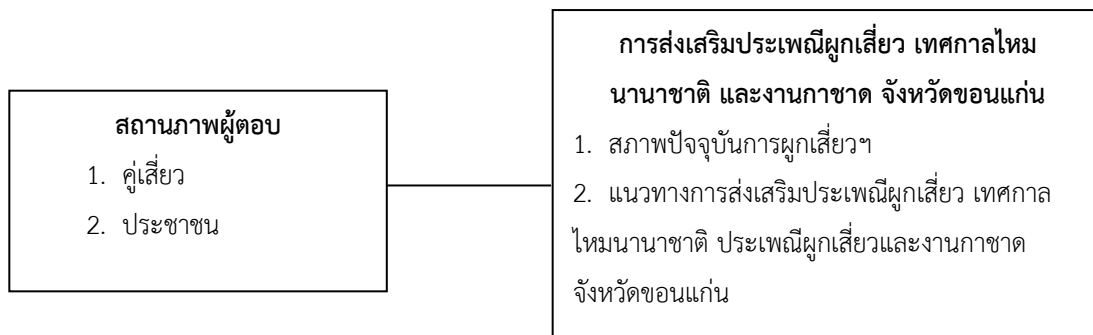
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาดจังหวัดขอนแก่นซึ่งเป็นงานประจำปีของจังหวัดขอนแก่นโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการผูกเสี่ยว ในประเพณีผูกเสี่ยว งานเทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ลักษณะพื้นฐานการมีคู่เสี่ยว คือเสี่ยวดั้งเดิม และเสี่ยวทางการในเทศกาลไหมนานาชาติ ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คู่เสี่ยวที่ได้ผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นงานประจำปีจังหวัดขอนแก่น

ผู้ให้ข้อมูล คือ คู่เสี่ยวที่ได้รับการผูกเสี่ยว จำนวน 15 คน ประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 คน การกำหนดตามความเหมาะสมของสถานการณ์ (ชาย โปธิสิตา, 2549)

การเลือกผู้ให้ข้อมูล

ได้เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยได้เลือกผู้ที่ผูกเสี่ยวในงานเทศกาลโหม ประเพณีผูกเสี่ยวและงานกาชาด ซึ่งเป็นงานประจำปีของจังหวัดขอนแก่น ปี 2565 และการกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ โดยได้รายชื่อของคู่เสี่ยวจากนักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ ฝ่ายบริหารวัฒนธรรมทั่วไป สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่นบางกรณีหารรายชื่อคู่ผูกเสี่ยวจากการสอบถามผู้รู้ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการผูกเสี่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและบันทึกข้อมูล
2. แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)
3. สมุดจดบันทึกภาคสนาม เพื่อจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลได้ทำ 2 ระยะ โดยระยะแรกตั้งแต่รวบรวมข้อมูลภาคสนามและหลังจากเก็บข้อมูลมาแล้วก่อนวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data-Triangulation) เช่น แหล่งที่มา แหล่งเวลา และบุคคล เมื่อได้ข้อมูลชัดเจนแล้ว ได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ได้นำข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์ แนวทางการสัมภาษณ์ การจดบันทึกภาคสนาม มาจำแนกหมวดหมู่ตามกิจกรรมและกรอบแนวคิดในการวิจัย และวัตถุประสงค์การวิจัย แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูล บางประเด็นได้โค้ดคำพูดของผู้ให้ข้อมูลมาสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลอีกด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยได้วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

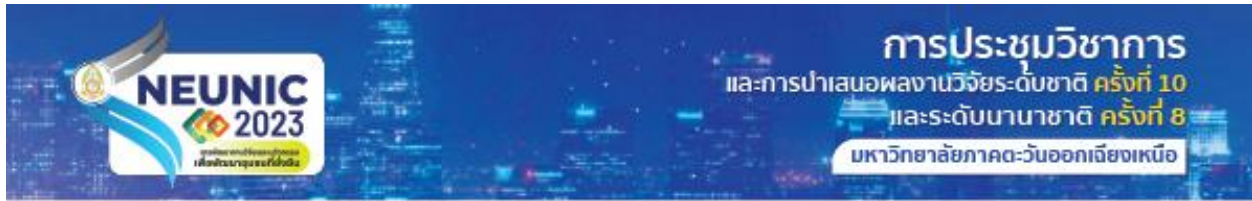
ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 28 ราย เป็นชาย 8 ราย หญิง 20 ราย อายุมากที่สุด 68 ปี มี 2 รายอายุน้อยที่สุด 25 ปี มี 4 รายอายุในช่วง 40-50 ปี มากที่สุด 15 ราย รองลงมาอายุอยู่ในช่วง 51-59 ปี จำนวน 5 ราย น้อยที่สุดอายุอยู่ในช่วง 60-79 ปี มี 2 ราย

2. สภาพปัจจุบันการผูกเสี่ยว ในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น

1) วิธีการหรือขั้นตอนการผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว งานเทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น สภาพปัจจุบันการผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว งานเทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น พบว่า มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมงาน และขั้นตอนในพิธีผูกเสี่ยว

(1) ขั้นตอนการเตรียมงาน ในขั้นตอนนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นซึ่งได้รับมอบหมายจากจังหวัดขอนแก่นให้เป็นแกนนำดำเนินงานโครงการประเพณีผูกเสี่ยว ในงานเทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่นมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 ได้เชิญส่วนราชการ หน่วยงาน ในจังหวัดขอนแก่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเตรียมการจัดกิจกรรมในพิธีเปิดการผูกเสี่ยว ได้แก่ ประทศการแสดวงดนตรีพื้นบ้านอีสาน โปงกลาง (กลางคืน) การประกวดสรภัญญ์ (กลางคืน) การประกวดกลองยาว (กลางคืน) การประกวดหมอลำกลอน (กลางวัน) การประกวดพานบายศรี (กลางวัน) กิจกรรมวันที่ 5 ธันวาคม (วันพ่อแห่งชาติ) และงานประชาสัมพันธ์ การจัดหาคู่เสี่ยว มี 2 ประเภท ได้แก่ คู่เสี่ยวเอกและคู่เสี่ยวมงคล คู่เสี่ยวเอกจะมี 9 คู่ ปกติได้จัดพิธีผูกเสี่ยวในวันมีพิธีเปิดงานเทศกาลไหม ประเพณีผูกเสี่ยว และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบโดยกองการศึกษาฯ และวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะมีเฉพาะวันพิธีเปิดงานเท่านั้น คู่เสี่ยวเอกจะมาจากพิจารณาเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ปกติคู่เสี่ยวเอกจะเป็นผู้ที่มีคุณูปการมีชื่อเสียงเป็นผู้ที่มีความเสียสละ ทำประโยชน์ให้แก่สาธารณะ คู่เสี่ยวเฉลิมพระเกียรติ หรือคู่เสี่ยวมงคล คู่เสี่ยวประเภทนี้จำนวนคู่เสี่ยวขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับสถานการณ์ตามที่ผู้บริหารเห็นสมควร ส่วนมากจะยึดตามปีเฉลิมพระเกียรติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ปกติจังหวัดขอนแก่นจะจัดพิธีผูกคู่เสี่ยวมงคลเฉพาะในวันที่ 30 พฤศจิกายน ติดต่อกันไปจนถึงวันที่ 9 ธันวาคม ของทุกปี ยกเว้นวันที่ 29 พฤศจิกายน ซึ่งเป็นวันเปิดงานประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ยกเว้นวันที่ 5 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และยกเว้นวันที่ 10 ธันวาคมซึ่งเป็นวันรัฐธรรมนูญ กรณีคู่เสี่ยวเฉลิมพระเกียรตินี้ จังหวัดจะมอบหมายให้สำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น จัดหาคู่เสี่ยว จากทั้ง 26 อำเภอ ในจังหวัดขอนแก่นซึ่งแต่ละอำเภอจะต้องส่งคู่เสี่ยวมาตามจำนวนที่กำหนดไว้ เช่นในปี พ.ศ.2553 ได้มีคู่เสี่ยวเฉลิมพระเกียรติหรือคู่เสี่ยวมงคลทั้งหมด 84 คู่ ได้เฉลี่ยไปยังอำเภอต่าง ๆ ให้เท่ากันและนัดวันเวลาให้คู่เสี่ยวมาเข้าร่วมพิธีผูกเสี่ยวต่อไป

(2) ขั้นตอนในพิธีผูกเสี่ยว พิธีผูกเสี่ยวได้เริ่มขึ้นหลังจากที่ประธานในพิธีเปิดงาน ประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น เรียบร้อยแล้ว จึงได้มาประกอบพิธีเปิดงานผูกเสี่ยว ที่ศาลาผูกเสี่ยว ค่ายวัฒนธรรมแขกผู้มีเกียรติ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนที่ไปเที่ยวงาน จะมาที่ ค่ายวัฒนธรรม เพื่อร่วมพิธีเปิดงานผูกเสี่ยว เมื่อประธานในพิธีมาถึง ในขณะที่คู่เสี่ยวได้นั่งล้อมวงเตรียมพร้อมรอประธานอยู่ก่อนแล้ว ประธานในพิธีจะนำฝ้าย ไปผูกข้อมือพอพราหมณ์ต่อจากนั้นประธานในพิธีได้จุดธูปเทียนที่พานบายศรี และมีการรำบายศรีสู่ขวัญขั้นตอนต่อไปพราหมณ์จะทำ พิธีบายศรีสู่ขวัญและผูกข้อมือให้คู่เสี่ยว ต่อจากนั้น ประธานในพิธี และแขกผู้มีเกียรติได้ผูกข้อมือให้คู่เสี่ยวพร้อมทั้งอวยพรให้คู่เสี่ยว มีแต่ความสุข ความเจริญ มีความรักอย่างยั่งยืน คู่เสี่ยวจะผูกข้อมือให้ซึ่งกันและกัน ต่อจากนั้นมีการถ่ายรูปร่วมกันตามอัธยาศัย ขั้นสุดท้ายเจ้าหน้าที่ได้มอบเกียรติบัตรให้แก่คู่เสี่ยว เป็นอันว่าเสร็จพิธี ในปัจจุบันกรณีประชาชนที่มาเที่ยวงานประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่นมีความประสงค์จะผูกเสี่ยว และมีคู่เสี่ยวมาพร้อม ก็สามารถจะผูกเสี่ยวได้ในวันนั้น ๆ ขั้นตอนการผูกเสี่ยวคือคู่เสี่ยวต้องลงทะเบียนผูกเสี่ยวที่เจ้าหน้าที่จัดไว้ ต่อจากนั้น พอพราหมณ์จะผูกข้อมือให้คู่เสี่ยว พร้อมทั้งอวยพรให้คู่เสี่ยวมีความสุข ความเจริญ รักกันยืนยาว หลังจากนั้นมีการถ่ายรูปคู่เสี่ยวตามอัธยาศัย แล้วรับใบเกียรติบัตรคู่เสี่ยวจากเจ้าหน้าที่ เป็นอันเสร็จพิธีทั้งหมดนี้คือ วิธีการหรือขั้นตอนของการผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลไหมนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น

2. แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ประเพณีการผูกเสี่ยวเป็นประเพณีอันดีงามมีความเอื้ออาทรต่อกัน ซึ่งประเพณีนี้มีมานานตั้งแต่สมัยโบราณ จึงควรอนุรักษ์สืบสานต่อไป ผู้บริหารสูงสุดควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการผูกเสี่ยวอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่นควรดำเนินการจัดพิธีผูกเสี่ยวทุกปี สำหรับแนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นงานประจำปีจังหวัดขอนแก่น มีดังนี้

1) ควรรักษาอุดมคติ และความหมายคำว่า “เสี่ยว” ให้ได้มาตรฐานควรให้องค์กรทั่วไปได้เรียนรู้และปฏิบัติให้ถูกต้อง หากมีการเปลี่ยนแปลง ก็ควรเปลี่ยนแปลงได้ แต่ให้อยู่นบนรากฐานความเป็นจริงด้านวัฒนธรรม ดังคำกล่าวของนายอุดมเดช เดชศรี ที่ว่า “อยากให้รักษาอุดมคติและความหมายของคำว่า “เสี่ยว” ให้ได้มาตรฐาน ให้องค์กรทั่วไปได้เรียนรู้ และปฏิบัติให้ถูกต้องให้เปลี่ยนแปลงได้ แต่ให้อยู่นบนรากฐานความเป็นจริงด้านวัฒนธรรม อย่าสักแต่ทำตามกระแสแต่ไม่มีจิตวิญญาณ”

2) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ ทั้งวิธีการและเนื้อหา โดยเฉพาะให้รู้ว่า เสี่ยว หมายถึงอะไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไร ความสำคัญเป็นอย่างไร ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ โดยให้ความหมายว่า เสี่ยวหมายถึงอะไร มีประวัติความเป็นมาอย่างไรและควรให้ชาวต่างชาติมาร่วมในพิธีผูกเสี่ยวให้มากขึ้น วิธีการประชาสัมพันธ์ควรใช้หลายรูปแบบทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ ทาง Internet และสื่อพื้นบ้าน เช่น หมอลำ เมื่อรู้ความหมายดีแล้วก็จะลบความเข้าใจคำว่า “เสี่ยว” ที่ผิดๆ ได้ เช่น โง่ เซ่อ และบ้านนอกคอกนา...”

3) กลุ่มเป้าหมายในการปลูกฝัง ควรมุ่งไปที่เยาวชน และสถานศึกษา โดยให้เขาเข้าร่วมกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลในอนาคตที่จะสืบสานประเพณีให้คงอยู่ได้ ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวควรมุ่งไปที่เยาวชนโดยเฉพาะชั้นมัธยมปลายและมหาวิทยาลัยต่างๆ ควรจะปลูกฝังเยาวชน ให้รู้จักประเพณีต่างๆรวมทั้งประเพณีผูกเสี่ยว” นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูล ยังกล่าวว่า “เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจัดการผูกเสี่ยวควรหากิจกรรมที่สร้างสรรค์ความสามัคคีให้คู่เสี่ยวได้ร่วมกิจกรรมกัน เช่นควรเชิญคู่เสี่ยวเข้าร่วมพิธีผูกเสี่ยวในปีถัดไป หรือจัดกิจกรรมนันทนาการร่วมกัน...”

4) การจัดหาคู่เสี่ยว ควรให้คู่เสี่ยวพากันมาอย่างเป็นธรรมชาติ ไม่ต้องมีการจัดหาคู่เสี่ยวมาในวันพิธีเปิด และคู่เสี่ยวควรมีความเหมาะสม ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยวจริงๆ ผู้จัดไม่ต้องมีการจัดหาคู่เสี่ยวมาในวันพิธีเปิด เพราะสังเกตุแล้ว หลังจากการผูกเสี่ยวแล้วไม่เคยติดต่อกันเลยก็มีควรให้คู่เสี่ยวพากันมาอย่างเป็นธรรมชาติจะดีกว่า การส่งเสริมจะต้องพัฒนาต่อไป การเลือกคู่เสี่ยวควรมีความเหมาะสมกัน...”

5) คู่เสี่ยวควรเป็นคู่ที่เคยรักกันมาก่อน มิฉะนั้นจะเป็นเสี่ยวพิธีกรรม และควรจัดให้มีพื้นที่หรือกิจกรรมพบปะของคู่เสี่ยว ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...คู่เสี่ยว ควรเป็นคู่ที่เคยรักใคร่กันมาก่อน มิฉะนั้นจะเป็นเสี่ยวพิธีกรรมเสร็จแล้วจะไม่คบหากัน อาจจะเป็นเพราะถูกคลุมถุงชนก็ได้ และควรจัดให้มีพื้นที่หรือกิจกรรมพบปะของคู่เสี่ยวหลังจากที่ผูกเสี่ยวกันแล้ว เพื่อจะกระชับโอกาสให้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน...”

6) ควรจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับปะเพณีผูกเสี่ยวเพื่อให้ความรู้ ความคิด โดยการฝึกอบรมให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงความหมาย วิธีการที่คู่เสี่ยวยึดถือปฏิบัติต่อกันดังที่ ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ถ้าจะให้ได้ผลจริง ๆ ควรจัดทำหลักสูตรเพื่ออบรมให้บุคคลทั่วไปได้ทราบถึงความหมายของคำว่า เสี่ยว ว่าหมายถึงอะไร วิธีที่คู่เสี่ยว

ควรยึดถือและปฏิบัติต่อกันควรจะเป็นอย่างไร เพราะคำว่า เสี่ยว เป็นภาษาท้องถิ่น คนไทยที่ไม่ใช่ชาวอีสาน อาจไม่รู้ถึงความหมายของคำว่า เสี่ยว แล้วนำคำว่า เสี่ยว ไปพูดล้อเล่น เป็นการไม่สมควร...”

7) ควรรณรงค์การจัดพิธีผูกเสี่ยวในเชิงกว้างและเชิงลึก โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล มีส่วนร่วมดำเนินการผูกเสี่ยวระดับท้องถิ่นและมีส่วนร่วมระดับจังหวัดอีกด้วย ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ควรรณรงค์ให้จัดระดับท้องถิ่น โดยมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เป็นผู้ดำเนินการ ผูกเสี่ยวเอง โดยนำเอากลุ่มเยาวชนที่มีปัญหา สังคม การทะเลาะวิวาทกันในท้องถิ่น มาเป็นคู่เสี่ยวให้มากจะได้ลดเหตุการณ์รุนแรงลงบ้าง” และควรส่งคู่เสี่ยวของแต่ละหมู่บ้าน แต่ละตำบล และอำเภอ ประชาชนจะได้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้ง ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “ควรมีการส่งคู่เสี่ยวแต่ละหมู่บ้านแต่ละตำบล แต่ละอำเภอ เพื่อชาวบ้านจะได้มีสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการพบปะสังสรรค์เป็นมิตรกัน และจะได้รู้จักกันทั้งจังหวัด...”

8) การแต่งตัวของคู่เสี่ยวในพิธีผูกเสี่ยว ควรส่งเสริมวัฒนธรรมการแต่งตัวที่เป็นท้องถิ่นด้วย เช่น ควรแต่งตัวด้วยผ้าไทยพื้นเมืองให้เหมือนกัน ดังกล่าวของผู้ให้ข้อมูล “...การผูกเสี่ยวเป็นประเพณีอันดีงาม แต่ยังคงพร่องเรื่องการแต่งตัว ควรแต่งตัวให้เหมือน ๆ กัน ถ้าเป็นผ้าไทยพื้นเมืองเหมือนกัน และควรสืบสานและดำรงอยู่ต่อไป...”

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการผูกเสี่ยว ในประเพณีผูกเสี่ยว งานเทศกาลโหม่นนาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจุบัน ขั้นตอนของการผูกเสี่ยวแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมงาน และขั้นตอนในพิธีผูกเสี่ยว สำหรับขั้นตอนการเตรียมงานนี้ จะรวมถึงการวางแผนให้หน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่น มาร่วมเตรียมงานและร่วมงานในพิธีผูกเสี่ยว และได้พบว่า จังหวัดขอนแก่นให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นองค์กรรับผิดชอบดำเนินการผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหม่นนาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นงานประจำปีของจังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้บริหารจัดการ หรือเตรียมงานแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ตามแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม (The Theory of Participation) โดยร่วมตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผน และการปฏิบัติการ หรือการร่วมดำเนินการในการผูกเสี่ยว กล่าวคือ มีส่วนร่วมวางแผนการจัดหาคู่เสี่ยว โดยประสานไปยังอำเภอ และหมู่บ้านต่าง ๆ ปรึกษาหารือผู้สมัครใจผูกเสี่ยว เมื่อได้คู่เสี่ยวแล้ว ก็ได้แบ่งงานกันทำ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมหาผู้สมัครใจผูกเสี่ยว เมื่อได้คู่เสี่ยวแล้ว ก็ได้แบ่งงานกันทำ และมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานโปงลาง การประกวดสรภัญญ์ การประกวดกลองยาว การประกวดหมอลำกลอน การประกวดพานบายศรี กิจกรรมวันที่ 5 ธันวาคม (วันพ่อแห่งชาติ) และงานประชาสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎา พลเรือง (2551) ที่ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ เช่น ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียมงาน และขั้นตอนปฏิบัติการส่วนขั้นตอนติดตามผลและ ขั้นตอนประเมินผลนั้น แม้ว่าจะมีการดำเนินการแต่ไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการบันทึก การติดตามประเมินผลที่ชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการผูกเสี่ยวในงานเทศกาลใหม่ ๆ อย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง (2548) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการผูกเสี่ยว เช่น ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียมงาน และขั้นตอนปฏิบัติงาน ส่วนขั้นตอนติดตามผล และประเมินผลยังไม่ได้

ดำเนินการ เป็นที่สังเกตว่า งานวิจัยของ กฤษฎา พลเรือง และงานวิจัยของ นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง ไม่มีการติดตามและประเมินผลของการผูกเสี่ยว ถึงแม้ว่างานวิจัยของ กฤษฎา พลเรือง จะมีการติดตามและประเมินผลการผูกเสี่ยวบ้างแต่ไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้ดำเนินการผูกเสี่ยวอาจจะให้ความสนใจและความสำคัญในขั้นติดตามผลและประเมินผลการผูกเสี่ยวน้อยกว่าขั้นเตรียมการและการดำเนินพิธีผูกเสี่ยว เพราะการประเมินผลการผูกเสี่ยวนั้นต้องรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการผูกเสี่ยวและคู่เสี่ยวด้วย กรณีการรวบรวมข้อมูลจากคู่เสี่ยวจะพบข้อจำกัดหลายประการเป็นต้น ว่าเรื่องความยุ่งยากในการประสานงานกับคู่เสี่ยว เนื่องจากที่อยู่ของคู่เสี่ยวไม่ละเอียด ไม่ชัดเจน ทั้งทางงบประมาณและเวลามีข้อจำกัดก็ยากที่จะดำเนินการได้

2. แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น จากผลงานวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น นั้นได้แก่ ควรรักษาอุดมคติและความหมายของคำว่า “เสี่ยว” ให้ได้มาตรฐาน ควรให้อंकครทัวไปได้เรียนรู้และปฏิบัติให้ถูกต้องควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ ควรปลูกฝังกลุ่มเยาวชน และนักเรียนนักศึกษาในสถานศึกษาให้รู้จักประเพณีผูกเสี่ยวโดยให้เข้าร่วมกิจกรรมในเทศกาลต่าง ๆ และพิธีการผูกเสี่ยว การจัดหาคู่เสี่ยวควรเป็นผู้ที่มีความรักใคร่ รู้จักกันมาก่อน ก็ยังดี ควรจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับประเพณีผูกเสี่ยว เพื่อให้ความรู้ ความคิด ความเข้าใจ และประโยชน์ ของการมีเสี่ยว ควรรณรงค์การจัดพิธีผูกเสี่ยวในเชิงกว้างและเชิงลึก ตลอดทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมการแต่งตัวของคู่เสี่ยวในวันทำพิธีผูกเสี่ยวจะได้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการแต่งกายพื้นเมืองอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไตรรัตน์ แงดสันเทียะ (2558) ศึกษาเรื่อง วิธีการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยวของชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น ด้านการส่งเสริมกิจกรรมต้องมีการจัดทำเป็นเครือข่ายที่ชัดเจน ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดงาน จัดตั้งขึ้นมาเฉพาะช่วงเทศกาลผูกเสี่ยวเท่านั้น ต้องมีหน่วยงานที่รับเรื่องผูกเสี่ยวโดยตรง คณะกรรมการจัดงานผูกเสี่ยวจะเป็นคณะครูโรงเรียนชุมชนบ้านหัวขัว มีการประชาสัมพันธ์การจัดงานเพื่อหาคนที่อยากผูกเสี่ยว แจ้งประกาศให้ชาวบ้านรับทราบ และมาร่วมจัดงาน หน่วยงานราชการต่าง ๆ ของอำเภอเปือยน้อยและจังหวัดขอนแก่นให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทุกคนในชุมชนให้การสนับสนุน เพื่อให้มีการผูกเสี่ยว ให้คนรุ่นใหม่ได้มาลองผูกเสี่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ศิวรักษ์ และอนง สวาทอินทร์ (2560) พบว่าแนวทางการอนุรักษ์ประเพณีข้าวลาซังบ้านพรุจูดอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การอนุรักษ์รูปแบบ โดยองค์ประกอบที่สำคัญคือ การให้ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำชุมชนประชุมหารือโดยมีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเริ่ม เช่น การทำนา การเก็บเกี่ยวข้าว การดำข้าวและขั้นตอนพิธีกรรมในการจัดงานลาซัง เป็นต้นการอนุรักษ์เนื้อหา โดยการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ หรือบรรจุในหลักสูตรการศึกษาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการด้านวัฒนธรรม ควรจัดงบประมาณสนับสนุนในการจัดงานประเพณี และรวบรวมองค์ความรู้รายละเอียดต่างๆ หน่วยงานทางด้านการศึกษาควรให้นักเรียน นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนศึกษาองค์ความรู้วิถีของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1) ผู้เกี่ยวข้องควรปรับปรุงการประชาสัมพันธ์การผูกเสี่ยว ในวงกว้างกว่านี้โดยการใช้สื่อต่าง ๆ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อพื้นบ้าน Internet และอื่นๆ โดยเฉพาะ ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์

- 2) ผู้เกี่ยวข้องควรขยายกลุ่มเป้าหมายไปที่เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยการปลูกฝัง ให้มีองค์ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเพณีการผูกเสี่ยว และประเพณีอื่น ๆ โดยเฉพาะบทบาทของเสี่ยวในการพัฒนา
- 3) ผู้เกี่ยวข้องควรนำประเด็นเกี่ยวกับการผูกเสี่ยวไปบูรณาการในกระบวนการเรียนการสอนในวิชา ด้านสังคมศาสตร์ และประกอบการฝึกอบรม ตลอดทั้งมอบหมายให้นักศึกษานำวิทยานิพนธ์ หรือการค้นคว้าอิสระ ในหัวข้อ เกี่ยวกับการผูกเสี่ยว เพื่อจะได้อนุรักษ์และสืบสานประเพณีการผูกเสี่ยวต่อไป
- 4) ผู้เกี่ยวข้องควรมอบหมายให้ท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้ขยายเครือข่าย การมีส่วนร่วม ในการดำเนินการผูกเสี่ยว ดังกล่าวต่อไป
- 5) ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการผูกเสี่ยวควรเก็บรวบรวมข้อมูลของคู่เสี่ยวที่สมัครผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานของคู่เสี่ยวและจะได้ใช้ประโยชน์ ในการศึกษา วิจัย และติดตามประเมินผลได้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research-MMR) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการผูกเสี่ยว ทั้งเสี่ยวดั้งเดิม และเสี่ยวทางการ ซึ่งผูกเสี่ยว ในงานประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาดจังหวัดขอนแก่น
- 2) ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง บทบาทของคู่เสี่ยวในการพัฒนาสังคม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อ จะได้ทราบข้อมูลเชิงลึก
- 3) ควรทำวิจัยประเมินผลการผูกเสี่ยวในประเพณีผูกเสี่ยว เทศกาลโหมหนานาชาติ และงานกาชาด จังหวัดขอนแก่น ทุก 3 ปี ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบวิธีการจัดการผูกเสี่ยวและจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขการผูกเสี่ยวต่อไป ตลอดทั้ง จะได้ทราบผลของการติดต่อสัมพันธ์ของคู่เสี่ยวและบทบาทของคู่เสี่ยวในการพัฒนาสังคม และความรับผิดชอบต่อสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา พลเรือง. (2551). *การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลสระแก้ว อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่นใน การส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว*. (ค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).
- ชาย โปธิสิตา.(2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ไทรรัตน์ แงดสันเทียะ. (2558). *วิธีการสืบสานประเพณีผูกเสี่ยวของชุมชนบ้านหัวขัวตำบลเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น .วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา*. 4(2). 64-71.
- นิภารัตน์ แก้วบุญเรือง. (2548). *การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการส่งเสริมประเพณีผูกเสี่ยว*. หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- อัครเดช ศิวรักษ์ และอเนก สวาอินทร์. (2560). *ศึกษาความเป็นมาและอนุรักษ์สืบสานประเพณีข้าวลาซังบ้านพรุจูด ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง*. (คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง, มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง).